

Geacht bestuur, beste programmaschrijvers,

U bereidt uw partij voor op de verkiezingen van 29 oktober 2025 en stelt in dat kader standpunten vast waarmee u zich aan de kiezers wilt presenteren, mogelijk ook ten aanzien van het toezicht op informeel onderwijs .

Graag brengen wij in dit verband enkele overwegingen onder uw aandacht, die van belang kunnen zijn bij het formuleren van een goed onderbouwd standpunt. We verwijzen daarbij naar onze [brief d.d. 4 februari 2025](#) aan de Kamercommissie SZW, het [rondetafelgesprek](#) met experts d.d. 27 januari 2025 in de Tweede Kamer, en de [motie d.d. 27 maart 2024](#) die door de Tweede Kamer is aangenomen.

Waarom geen algemeen toezicht op informeel onderwijs:

Voorop: wij geloven in de kracht van informeel onderwijs dat op talloze jeugdverenigingen, scoutinggroepen, catechesegroepen, zondagscholen en kinderclubs wordt gegeven. Dat zijn waardevolle plekken waar kinderen en jongeren in een veilige, sociale omgeving leren wortelen, om van daaruit vervolgens open en respectvol met beide benen in de samenleving te staan. Informeel onderwijs verdient daarom ruimte en steun.

Het conceptwetsvoorstel dat in internetconsultatie voorlag, en een breed geformuleerde normstelling combineerde met wijd uitgespreide toezichtmogelijkheden, strijdt met fundamentele rechtsstatelijke eisen.¹ Het vormt een disproportionele inperking van de vrijheden van godsdienst en onderwijs en daarnaast ook een inperking van de vrijheid van vereniging en vergadering. Een historische grens tussen kerk en staat wordt overschreden. En ook het niet-religieus informeel onderwijs ziet zich met ongewenste toezichtmogelijkheden geconfronteerd.

Het voorstel oogstte breed maatschappelijk verzet, blijkend uit de petitie en uit de vele (ook uitvoerige) kritische [consultatiereacties](#) uit brede kringen, en ook uit de [reactie](#) van de Onderwijsinspectie.

De conclusie is dan ook: een generieke vorm van overheidstoezicht op informeel onderwijs tegen haat en discriminatie schiet zijn doel voorbij, botst met fundamentele vrijheden en past daarmee niet in een democratisch verkiezingsprogramma.

Mocht uw partij (in het programma) willen vasthouden aan enige vorm van toezicht op onderdelen van informeel onderwijs, dan wijzen we op de noodzaak van ten minste een gerichte en proportionele aanpak. Helder afgebakend, zowel in de inhoudelijke normstelling (uitsluitend

¹ Voor twee diepgravende constitutioneelrechtelijke analyses, zie: prof. Paul van Sasse van Usselt, 'Informeel onderwijs onder overheidstoezicht. Aan de oever van de Rubicon', *TvRRB* 2024/2; prof. Sophie van Bijsterveldt, Hansko Broeksteeg en Wijnand Zondag, 'De mug en het kanon. Kritische kanttekeningen bij het conceptwetsvoorstel Toezicht informeel onderwijs', *Nederlands Juristenblad* 2025/367.

gericht op radicalisering) als in het object van toezicht (uitsluitend gericht op situaties waar zich dit voordoet).

Een concrete suggestie biedt de bovengenoemde motie Stoffer c.s., waarin de Kamer uitsprak het toezicht hoogstens te willen richten op situaties van “radicalisering en strijdigheid met de democratische rechtsorde”, en wijst op de AIVD en het OM als instanties die relevante signalen kunnen verstrekken.

Een alternatieve benadering is aangereikt door prof. Beatrice de Graaf, namelijk om te bezien of de Raad voor de Kinderbescherming extra instrumenten kan gebruiken, aangezien deze Raad ook nu al op basis van het begrip radicalisering en uit oogpunt van jeugdbescherming onderzoek doet en maatregelen kan treffen.

We stellen uw welwillende en kritische overweging van het bovenstaande bij de keuzes in uw verkiezingsprogramma, zeer op prijs. Tot een nadere toelichting zijn we graag bereid.

Met vriendelijke groet,

Jaap Smit, voorzitter CIO

Martine Versteeg, directeur MissieNederland

Mark Buck, voorzitter college van bestuur Verus

Jan-Willem de Leeuw, voorzitter college van bestuur VGS